

ТЕОДОР СТЪРДЖЪН ОСОБЕНА СПОСОБНОСТ

Превод от руски: Цвета Христова, 1968

chitanka.info

Колкото повече приближава 2300 година в гостните все по-често се забавляват с това да избират „най-забележителната личност на века“. Едни са за Бела бен-Герсон, който написа новата конституция на Света. Други споменават Икихара и труда му за лъчевата болест. Но най-често можете да чуete името на капитан Рили Ригз. Изборът е доста удачен.

И все пак не са улучили. Аз съм стар космичен вълк и знам какво говоря. Трябва да ви кажа, че служих като офицер за свръзка при Ригз и макар да беше преди ни повече ни по-малко шестдесет години, помня всичко сякаш е било преди месец. Става дума за третата експедиция до Венера, за онзи космичен рейс, който преобрази лицето на Земята: с този рейс бяха доставени от Венера кристалите, превърнали завинаги вас и мен в щастливи пеперудки.

През ония дни животът на Земята беше по-друг. Ние знаехме какво значи да се работи по пет часа на ден. Лични работи още нямаше и сутрин трябваше сами да се обличаме. Но, може би, тогава живееше по-калено поколение.

Тъй или иначе за най-забележителна личност на века аз смятам един от ония, които летяха на нашия космичен кораб, на нашия мил „Звезден зов“. Но не самия Ригз.

Екипажът ни беше подбран великолепно. По-опитен командир на кораба от Ригз не можеше и да се желае: същото може да се каже и за помощника му Блеки Фарел. Бордмеханик ни беше Зиперлайн, едър мъж с кротък нрав и съвсем мънички очички. Ще спомена още и помощниците му, електронните техници Гривз и Пурчи, смели момчета, каквито черните бездни на Космоса още не бяха виждали. С нас летеше и моето момиче, чудесна девойка — Лорна Бернхард, най-добрият в света щурман. На кораба се намираха още две жени: Бети Ордуей, специалист по анализа на лъченията и Хони Лундквист, инженер по ремонта.

И сякаш за развлечение ни пробутаха Слоупс. Бяха го взели като специалист по венерианските кристали. Не можех да разбера защо ни беше нужен. Цялата научна работа по кристалите щеше да се проведе на Земята... при условие, че се върнем. Слоупс го бяха взели навярно защото имаше едно свободно място и впоследствие можеше да дотрябва при издирването на кристалите. Но за сега от него нямаше

никаква полза. Всички бяхме на това мнение и доста често му го казвахме, за да не се възгордее.

Впрочем, не може да се каже, че Слоупс пречеше на някого. Работата е там, че беше много смешен, смешен сам по себе си. Просто комик. Не беше от ония, които пъхат под покривката антигравитационна пластинка и я включват, когато някой почне да яде супата си. Не беше и „душа на компанията“, от ония, които завират в яката си сноп флуоресцентни тръби и се представят за марсианци. Нашият Слоупс размиваше хората неволно. На ръст беше нисък, не някакъв урод, но не и кой знае какъв красавец.

Никой от нас не го познаваше, докато не го видяхме да се качва облечен цивилно на борда два часа преди да отлетим. Първата му грешка беше, че се яви в такъв костюм. Впрочем... защо пък грешка? В края на краищата той беше граждански техник. Ние всички се числяхме към една или друга космическа служба и това още от самото начало ни настрои против него. Пурчи, вторият електронен техник, се разхождал по коридора, когато Слоупс с целия си багаж излязъл от товарния асансьор. Пурчи веднага го преценил що за човек е. Пурчи беше висок, муден и невъзмутим момък. Той повел Слоупс към кърмата (с други думи надолу, тъй като на земята „Звезден зов“ стоеше изправен на опашните си плоскости) и му показал къде да остави багажа си. Сандъкът, който посочил Пурчи, „случайно“ се оказал люкът за смет, изпразващ се автоматически при навлизането в йоносферата. Не беше кой знае каква беда: в сандъците имаше много летни дрехи горе-долу по мярка на Слоупс. Във всеки случай той се облече почти според формата. Но все пак видът му беше много смешен. Изражението на лицето му, когато след час отиде при люка за смет, не може да се опише. Аз и сега прихвам да се смея като си го спомня. През целия рейс щом попитах откъде да вземе една или друга вещ, някой веднага отговаряше: „Погледни в люка за смет!“ и целият екипаж избухваше в смях.

Може би най-забавното беше, когато престанахме да набираме скорост и преминахме на свободно падане. Заради Слоупс решихме да изключим изкуствената гравитация и всички, освен Зиперлайн, който управляваше движението на кораба, се събрахме в общата каюта, за да се полюбуваме на зрелището. Един на друг, като заобикаляхме Слоупс, шепнешком си предавахме кога точно ще бъде изключена

гравитацията и, повярвайте, не беше лесно да се сдържаме да не избухнем в смях, което би провалило целия номер. Заехме позиции всеки до нещо, за което би могъл да се залови, когато дойде време. И ето Слоупс в пълно неведение влезе и седна недалеч от прозорчето за раздаване на храна. Гривз, закрил с ръка часовника си, следеше секундната стрелка. Три секунди преди да изключат гравитацията той извика:

— Слоупс, я ела насам!

Слоупс го погледна мигайки.

— Мен ли викате?

Стана нерешително и едва направи две или три крачки, когато изключиха гравитацията.

Смятам, че човек никога не ще може истински да свикне с безтегловността. Под лъжичката почва лекичко да ви гложди, а полукръжните канали във вътрешното ухо бясно се съпротивляват на това състояние. Цялото тяло се напруга: още малко — и ще почнете да се гърчите. Обзема ви смут. Знаете че падате, но не знаете накъде. Неволно чакате да се ударите (нали падате), а няма никакъв удар и се чувствувате глупаво. Косите ви са разрошени и макар че сте обзети от паника, в същото време ви обхваща някакво идиотско веселие и чувство за пълно благополучие. Това състояние се нарича еуфория на Велебах. Психологически термин. Освобождаване от нервното напрежение, предизвикано от безтегловността.

Но аз разказвах за Слоупс.

Когато Зиперлайн изключи гравитацията, Слоупс просто заплава. Той едва докосна с крак пода, после изви ръце назад: вероятно му се струваше, че пада назад. Но когато се опита, помагайки си с рамене да спре това движение, главата му полетя надолу, а краката нагоре. Той направи една забавено салто-мортале и щеше да продължи да се премията, ако не бе закачил с краката си гредата на тавана. Така и увисна надолу с главата, като очакваше, че кръвта му ще нахлуе в главата. Но това не се случи. Изведнъж му се стори, че всичко около него е горе, и няма какво долу. Започна с всички сили да се стреми към гредата на тавана, към вратата, но не можа да стигне до тях. После се умири и само трепереше, а ние през това време, свързали се от мигновения преход към състояние на безтегловност — нали тези

усещания ни бяха познати — можахме до насита да се насладим на забавното зрелище.

— Нали ти казах, ела насам! — кресна Гривз.

Слоупс размърда крака, зарита. Но не се придвижи, а продължаваше безпомощно да виси на същото място, с главата надолу. Ние ревахме като бикове. Той размърда устни, но можа само да промърмори: „М-м-м-м!“

Мислех, че ще се пръсна от смях.

— Я не се възгордявай! — подвижна му Хони Лундквист. — Слез и ни разцелувай всичките.

— Моля... моля... — шепнеше Слоупс.

— Нека каже „много ви се моля“ — предложи Бети Ордуей.

Ние весело се кискахме.

— Може пък да не сме му приятни? — казах провлечено аз. — Ела, поседи при нас, Слоупси!

— Почерпи ни с боклук! — каза някой и всички пак се закикотихме.

В каютата, като се държеше за мебелите, влезе Зиперлайн.

— Погледнете — каза той с отегчен, превзет глас. — Човек можел да лети.

— И главата му е в облаците — подхвърли капитанът.

Всички пак се разсмяхме, не защото беше смешно, а защото го каза капитанът.

— Моля, помогнете ми да сляза — почна да се моли Слоупс. — Нека някой да ми помогне!

— Моите хора трябва да стоят на краката си, Слоупс! — каза Гривз. — Помолих те с добро, най-учтиво да дойдеш при нас.

Зиперлайн се разсмя.

— Ама той нужен ли ви е? — и протягайки косматите си ръце, той се насочи от вратата към резервоара с вода за пиене, от масата към прекъсвача на осветлението и вече можеше да докосне краката на Слоупс.

— Гривз те вика! — каза той и блъсна крака му.

Слоупс направи още едно салто-мортале.

— О-о-о! О-о-о! — завика той, като продължаваше да се върти.

Понесе се от единия край на каютата към другия и се озова близо до Гривз. А Гривз вече се бе приготвил да го посрещне, заловил се

здрaво за перилата на стълбата и свил крака. Когато Слоупс се изравни с него, той опря краката си в гърба на нещастника и го тласна към капитана. Ригз размърда рамо и го изпрати към мен, а аз го отблъснах назад към Гривз. Гривз искаше да го блъсне, но не улучи и Слоупс с трясък се удари в преградната стена. Теглото е такова нещо, от което можете да се избавите. А виж, от масата не можете се отърва. Всичките му сто и петдесет фунта и нещо бяха налице, а скоростта голяма. Слоупс така и остана до преградата, като виеше от болка.

— Зип — каза капитанът, — включи гравитационните плочи. Тази комедия може да продължи целия ден.

— Слушам — отвърна механикът и почна да се измъква от общата каюта.

Аз гледах да бъда около Лорна: първо, знаех, че тя ще се залови за нещо здраво, и второ, просто ми беше приятно да бъда край нея.

— Ас — запита ме тя, — чия беше тази идея?

— Отгатни!

— Ас — каза тя тогава, — знаеш ли какво? Ти си подлец!

— По-кратко! — захилих се аз. — Да беше видяла какво правеха с мен, когато бях новак!

Тя се обърна към мен и очите ѝ имаха такова изражение, каквото бях виждал по-рано у нея само два пъти. И в двата случая бяхме скарани.

— Излиза, че всеки ден научаваш нещо ново. Дори за хора, които си познавала много добре — забеляза Лорна.

— Че какво пък толкова — отвърнах аз. — Това е чудесно. През дългите полети можеш колкото щещ да се любиш на звездите или да гледаш телевизионни филми. Но понякога ти се иска поне малко да разнообразиш живота си. Ние всички трябва горещо да благодарим на Слоупс. Той е много забавен.

Тя каза още нещо, но силен смях заглуши думите ѝ. Зиперлайн беше включил изкуствената гравитация и Слоупс се плюсна на пода. Той се гърчеше от болка и едновременно галеше пода като любимо същество. Слоупс наистина изпитваше към него нежни чувства, както всеки, който излиза от състояние на безтегловност.

Толкова се забавлявахме оная вечер. Никога няма да я забравя.

През време на полета ние често обсъждахме целта на нашето пътешествие. Сега, когато хората имат на разположение стотици

милиони кристали, като тези на Венера, трудно бихте разбрали, колко много се ценяха те преди шестдесет години. Втората експедиция донесе от Венера само два кристала, пък и те се разрушиха по време на опитите. Първият кристал беше нарочно превърнат в прах. Подложиха го на химически анализ, приготвиха от него разтвор и искаха да отгледат в него нови кристали. По онова време никой не знаеше, че кристалите от Венера не растат. Вторият кристал го изпробваха на високочестотен резонанс. Изглежда, попрекалиха и кристалът експлодира. Данните от взрива показаха, че пред нас се открива възможност за безжично предаване на енергия, на толкова евтина енергия, че потребителят би я получил практически даром. Въобще, ние имахме много енергия, откакто беше разработена технологията на ядреното разпадане на атомите на медта. Но безжичното предаване е нещо много сложно. Трябва да се насочи тънък лъч от силовата станция към приемателя и да се поддържа постоянно в това положение, което е особено трудно, когато приемателят е в автомобил или вертолет. А кристалите от Венера даваха такава възможност. Те вибрираха в отговор на насочената към тях високочестотна мощност и я превръщаха в лъчение, предавано с насочен лъч. Ако имахме много такива кристали, можехме да се откажем от милионните километри медни жици и да превърнем тази мед в гориво, за да обезпечим на Земята енергия за стотици години. Не забравяйте, че човечеството четиристотин години бе прекарвало електропроводи и се бяха натрупали несметни количества мед.

Тъй че за Земята, изнемогваща от глад за гориво, тези кристали бяха необходими като въздуха. Ако не се смятат трудностите, свързани с пътешествието до Венера, единственото препятствие, което ни очакваше там, бяха ломотяните.

Първата експедиция до Венера откри съществуването на ломотяните и почтително се върна от планетата. Втората експедиция откри, че ломотяните владеят запаси от скъпоценни кристали и, сдобила се само с два, едва успя да се измъкне. Нашата задача беше да докараме на всяка цена колкото се може повече кристали и, макар че ни дадоха най-различни наставления, всичко се свеждаше до едно: „Установете контакт с ломотяните и се опитайте да получите кристали. Ако ломотяните не се съгласят, вземете кристали с всякакви средства!“

— Дано да ги получим по мирен начин — казваше Лорна. — Хората достатъчно са рушили и убивали.

А аз ѝ отвърщах:

— Не е ли все едно по какъв начин, това не са хора.

— Но те са разумни същества.

— Диваци — прихвах аз да се смея. — И въобще чудовища. Запази симпатиите си за славните, нежни, изгладнели за ласка човешки създания, като мен.

Тя ме удряше по ръцете и се връщаше при своите изчислителни машини.

Веднъж Слоупс ме попита какви са ломотяните. Истински хора ли са.

— Човекоподобни — отсякох аз.

Кой знае защо винаги изпитвах някаква неловкост при разговор с него. Затова пък много ме забавляваше смешното му поведение.

— Ходят на два крака — поясних аз. — Палецът на ръката им е разположен срещу другите пръсти. Носят украшения. Кристалите само за това им са нужни. Но те не дишат кислород, а амоняк. Бог знае каква им е обмяната! Какво има, Слоупс! Доця ти се да се поровиш в боклука ли?

— Само така питам — кротко отвърна Слоупс.

Лицето му се озари от добродушна полуусмивка. Отиде си. Помня как се смях като си представих схватката между него и дваматрима ломотяни, най-ужасните същества, известни досега на историята.

Когато втората експедиция кацнала на Венера, целият екипаж, освен двама души, щом видели ломотяните, хвърлили вързопите и хукнали да бягат. Двамата храбреци се държали, докато ломотяните не почнали да крещят. Психолозите много се заинтересуваха от този звук. Нормалното човешко ухо не може да го понесе. На единия от космонавтите му прилошало и той избягал. В това няма нищо срамно. Другият се оказал отрязан от кораба и стоял парализиран от страх, а ломотяните ревели и пищели и така удряли земята с покритите си с люспи юмруци, че всичко наоколо се тресяло. За да отпъди разярените чудовища, космонавтът стрелял във въздуха.

Трудно е да се каже какво им е подействувало. Той помнел само едно: вдигнала се страшна олелия. Ломотяните надали такъв

оглушителен зверски рев и вой, че космонавтът изстинал от ужас и загубил съзнание. Когато дошъл на себе си, ломотяните били изчезнали: около него лежали два кристала. Грабнал ги и хукнал през глава към кораба. Най-добрите в света психотерапевти го лекуваха цели осем месеца и казват, че и досега не е напълно нормален, макар да доживя до дълбока старост. Какви фантастични лъчения използват ломотяните за психическо въздействие върху врага не знаем, но представям си каква неповторима сцена ще бъде — Слоупс в бой с тях.

Когато на борда има такъв смешник, вахтите минават бързо и екипажът не скучае. Никога няма да забравя оная вечер, когато Гривз намазва сандвича на Слоупс с помада за коса, най-лепкавото нещо на света. Слоупс отхапа и горните му зъби се залепиха за долните. Тичаше наоколо, като издаваше жални звуци. Сандвичът стърчеше в устата му, а Слоупс безсмислено размахваше ръце. Хората просто припаднаха от смях. Помадата е съвсем безвредна. Химически тя е инертна и се влияе от слабо бета-лъчение, което разрушава молекулярните връзки. Облъчихме го чак след като се позабавлявахме до насита. Жалко, че не видяхте тази картина!

Когато навлязохме в атмосферата на Венера, съвсем забравихме Слоупс. Аз нагласих за Лорна инфрачервените телевизионни екрани. Изображенията на тях са малко по-ясни от онези, които дава радиолокаторът в амонячната мъгла и Лорна много умело ни поведе. Поставихме в автопилота фотокартата и като го съединихме с телевизионния екран, намерихме мястото, където бе кацнал космичният кораб „Към звездите“.

Лорна повдигна носа на кораба и превключи управлението на жироскопите. Започнахме да се спускаме с опашката напред, като се опирахме на постепенно скъсяващия се огнен стълб. Очите на Лорна бяха приковани в ехолота — той показваше плътността на почвата под кораба. Оставиш ли такъв космически скакалец да падне на едната си страна — всичко е загубено! По онова време още не беше изобретена антигравитационната тяга. Всичко беше много примитивно. Но сегашната пък младеж не познава нашия плам, нашата решителност!

За Венера няма какво много да се разправя. Тя и тогава беше също такава неприветлива и за нищо негодна планета, както и сега. Като се изключи това, че някъде на нея се намираха кристали, за които бяхме долетели. В илюминатора нищо не се виждаше — само мъгла и

мъгла. Но с помощта на радиолокацията и инфрачервените лъчи успяхме да разгледаме хълмиста местност, скали, слаба синкава растителност. Тук там се виждаха гигантски дървета. Наложихме се търпеливо да чакаме дванадесет часа, докато почвата под нас изстине и престанат химическите реакции в сместа от свързан и свободен азот, азотна киселина, амониев нитрат, озон и вода, предизвикани от нашето кацане. По-голямата част от екипажа спеше. Но Слоупс дори не подремнал. Ходел от апарата за инфрачервени лъчи до радиолокатора, надзъртал ту от едната, ту от другата страна, от дясно и от ляво, от горе и от долу. Стърчал дълго пред запотените от мъгла илюминатори, напрегнато се вглеждал във вихрушката от горещи реагиращи газове, само и само да зърне унилия и нелеп пейзаж. Слоупс после разбуди и нас.

— Ломотяни! — развълнувано извика той. — Елате да видите! Капитан Ригз! Капитан Ригз!

Беше възбуден като десетгодишно хлапе и трябва да призная, зарази и нас. Струпахме се пред екраните.

На двеста метра от кораба иззад скалите и синкавите хрусталаци изскочиха някакви фигури. И въпреки че бяхме доста подготвени, само ахнахме и извърнахме глави: ломотяните бяха доста по-едри от хората. Кой знае защо не очаквах това. А останалото... Още помня жълтите им кучешки зъби, злите червени очи и сивозелените люспи. Като че ли и сега ги виждам, и не ми се иска да ги описвам по-подробно.

— Включете звука! — каза капитанът.

Отидох в радиокабината и включих усилвателя. После включих външния микрофон и усилих мощта на радиоуредбата. Корабът се изпълни с шумовете на планетата, напомнящи бучене и свистене на вятър, което ни учуди, тъй като мъглата изглеждаше неподвижна. Към тези шумове се прибави още някакъв, идващ отдалеч и променлив като птиче писукане или цвърчене. Но всичко това се заглушаваше от странни звуци — от отвратителното лomotене на ломотяните, заради което бяха получили и прякора си. Това беше див, дрезгав, несекващ нито за миг рев. Той поглъщаше цялата гама от останали звуци и се отличаваше от неспирното бърборене на маймуните само по това, че изглеждаше по-смыслено.

— На електронното табло! — кресна капитанът. — Донесете снаряжението и костюмите! Спаркз да застане пред командното табло!

Щурманът да наблюдава екраните! Четирима доброволци за излизане. Да вървим!

Съвсем не искам да омаловажавам храбростта на хората от космичната служба. Бих желал да напиша, че всички, които бяха на борда тракнаха токове и отсякоха: „На ваше разположение, сър!“ От друга страна, когато ви разказвах как хората от кораба „Към звездите“ не можали да понесат вида на ломотяните и побягнали, аз, изглежда ви обясних, че в такива обстоятелства това не е нещо позорно. Ригз извика четирима доброволци. Явиха се двама: Пурчи, на когото всичко му е безразлично — той съвсем не се превземаше — и Хони Лундквист, която, мисля, искаше с нещо да се отличи, макар че вече се отличаваше с това, че беше рядко уродлива. Колкото до мен, то за мое удоволствие беше ми заповядано да се грижа за радиотелефонната уредба, тъй че не се наложи да избирам. А що се отнася до другите, които не се отзоваха, не мога да ги обвинявам. Даже и Слоупс, макар че както и преди мислех, че не би било зле да го пуснем срещу дваматрима гладни ломотяни — тъй, просто за смях.

Ригз нищо не каза. Съблече се и се вмъкна в космическия костюм. Другите двама последваха примера му. Останалите им помогнаха да намъкнат плътно прилягащите костюми и да закрепят кълбовидните прозрачни шлемове. Провериха подаването на въздуха и системата за свързка. После отидоха към вътрешната врата на въздушния шлюз. Аз я отворих.

— Ще установим контакт с тях — с каменно лице произнесе Ригз. Гласът му сякаш излизаше от високоговорител, а не от него самия. Това звучеше някак непривично и тревожно. — Ще опитаме отначало с мирни средства. Затова отиваме без оръжие. Впрочем, за всеки случай взимам със себе си малък пистолет. Единият от вас ще върви до мен, другият — зад мен. Ще застанем до самия кораб. В никакъв случай не бива да допуснем да ни отрежат пътя към кораба. Проверете свързката!

— Слушам да проверя свързката — ревна Пурчи.

— Слушам да проверя свързката — прошепна Хони Лундквист.

Капитанът влезе в шлюза, двамата след него. Аз затворих вътрешната врата на шлюза и с помощта на телеуправление отворих външната. Всички, които останаха на борда, се спуснаха към екраните.

Ломотяните — те бяха двадесет или тридесет — не се отдалечаваха от храстите. Ние още не виждахме нито капитана, нито двамата доброволци, но ломотяните безспорно ги забелязаха. Тълпата се понесе напред и, кълна се, старите ми очи не са виждали в живота си по-страшно зрелище. По радиотелефона чух гласа на Пурчи: „Ох!“ и на Хони: „Ах!“. Капитанът произнесе с несигурен глас: „Без паника!“ Чух зад гърба си глух удар: бе припаднала Бети Ордуей. Нямах време да се занимавам с нея, върнах се при екраните.

Като по команда основната маса ломотяни спря на склона, който се простираше между нас и храстите. Трима се запътиха към нас, единият вървеше напред, двамата отзад. Останалите нададоха такъв отчаян рев, че дори гигантските дървета се заклатиха. В тази минута капитанът се придвижи малко напред и ние го видяхме. Хони и Пурчи вървяха след него. Спряха се. Спряха и тримата ломотяни. Колкото и да е невероятно, шумът в тълпата на върха на хълма се удвои. Нищо друго не можех да сторя, само понамалих външните шумове. Не можех да понасям този рев. Лорна ми благодари. Слоупс изтриваше лицето си с носна кърпа, като продължаваше да гледа към екрана, за да не пропусне нещо.

Моментът беше особено напрегнат, но би било неправилно да се нарече затишие. Ломотенето продължаваше също така оглушително, както и досега, но никой не помръдваше. А после всичко се разви много бързо.

Капитанът вдигна ръце, очевидно считайки това за предложение за мир. Но, ако се съди от по-нататъшното поведение на ломотяните, те бяха сметнали жеста за смъртно оскърбление. Тримата подскочиха и се втурнаха напред. Приближаваха се с огромни скокове, без да престават да реват и вият, а останалите се спуснаха след тях надолу по склона. Въпреки ужасния шум, чух как извика Хони Лундквист. Доста жалък вид имаха нашите трима в костюми на космонавти, когато наближи към тях вълната от ревящи гиганти. Един от доброволците загуби съзнание и падна. Напразно Ригз крещеше, като се обръщаше към ломотяните: „Стой, ще стрелям!“ Той вдигна лъчевия пистолет. Вторият доброволец метна на рамото си безжизненото тяло на първия и бързо заотстъпва към кораба. Ригз се прицели, гръмна и побягна, без да се обръща назад, без да види резултата от изстрела.

Слоупс — да, той беше! — подскочи към лоста за управление на шлюза, прилепи нос към обзорния илюминатор, за да се увери, че и тримата са вече на борда, а после затвори външната врата. Включи въздушната помпа, за да изтласка амоняка от шлюза и пак се върна при екраните.

Ломотяните наобиколиха този, когото бе застрелял Ригз. Шумът беше дяволски. Отидох в кабината и намалих още звука, но глъчката все пак проникваше през металната обшивка на кораба.

Отвори се вътрешната врата на шлюза и влезе капитанът. Беше много бледен. След него се появиха доброволците: тежкодишащата Хони Лундквист и Пурчи, висящ на рамото ѝ.

— Загуби съзнание — без всякаква нужда поясни Хони и го хвърли в ръцете ни.

Търкулнахме го в ъгъла и пак вперихме очи в екраните.

— Тъй или иначе, но аз пречуках един от тях — промърмори Ригз.

— Не, капитане — веднага възрази Слоупс.

И наистина: неподвижно лежащият ломотянин сега седеше, като виеше и клатеше огромната си глава.

— Какво, лъчът не ги ли лови? — удиви се Ригз.

— Не, не е това — категорично заяви Слоупс, — ами капитанът го улучи право в кристала, който висеше на шията му.

Капитанът въздъхна.

— Този път навярно няма да се доберем до кристалите — мрачно предсказа той. — Никой не ми каза, че може да се случи подобно нещо. Защо вместо нас не изпратиха военен кораб?

— За да избият жителите на Венера и да заграбят украшенията им? — възмути се Лорна — явно много сме напреднали през последните хиляда години!

— Е, не бива да се гледа така на въпроса — почнах аз, но Ригз ме прекъсна.

— Ти си права, права си, Лорна! Ако не ги убедим да започнат преговори с нас, ще са необходими много години, докато узнаем как се правят тези кристали. Или поне къде ги намират. А нямаме време. Имаме на разположение най-много четири дена.

Преди шестдесет години корабът взимаше гориво само колкото му беше нужно. Запасите се определиха, като се изхождаше от най-

близкото разстояние между планетите. Да напусне Венера и да гони Земята в периода на отдалечаването на планетите беше просто невъзможно. А сега, когато имаме колкото щещ енергия, това е съвсем обикновено нещо.

Измъкнахме Пурчи от костюма и го свестихме. Всички бяхме готови да се закълнем, че е пострадал от някакво неизвестно нам оръжие. Знаехме, че никак не е лесно да го изплашиш. Всъщност, изглежда, той не е могъл да понесе шума, това е нещо съвсем индивидуално. Но в ония минути бяхме готови да припишем на ломотяните какво ли не.

Корабът се разтресе.

— Те атакуват! — развика се Гривз.

Това не беше вярно, макар че целият склон се бе покрил със страшните огромни люспести човекоподобни чудовища. Те нещо оглушително ломотеха. Много от тях бяха клекнали и биеха земята с приличащите си на чукове юмруци.

— Правят го, за да се озверят още повече! — определи Зиперлайн. — Капитане, хайде да се чупим оттук! Не сме въоръжени за такава работа.

Ригз се замисли.

— Ще изчакаме още малко — най-сетне каза той. — В момента на старта бих искал да съм напълно убеден, че сме направили всичко възможно. Дори и да не ни остава нищо друго, освен да седим и да чакаме.

Не бях съгласен с него, по лицата на другите видях, че и те не са съгласни. Но никой нищо не каза. Корабът продължаваше да се тресе. Отидохме да обядваме.

Приблизително тринадесет часа преди да отлетим аз мрачно разглеждах на екрана сбирщината ломотяни, когато изведнъж усетих, че някой стои зад мен. Беше Слоупс. През последните три дена никой не се интересуваше от него: всички бяхме твърде подтиснати и раздразнени, за да търсим развлечение.

— Погледай ги — промърморих аз и магнах с ръка към екрана. — Не знам все същите ли са или работят на смени, за да не стихва олелията. На мен ми изглеждат все еднакви.

Той така ме погледна, сякаш току що му бях съобщил, къде са скрити брилянтите на короната и се отдалечи без нищо да каже. После

почна да се съблича. Никой не му обръщаше внимание. Преди да разберем какво точно става, той облече запасния космически костюм и почна да наглася шлема.

— Хей, Слоупс! Закъде се стягаш?

Той отвърна нещо, но аз недочух. Посегнах назад и включих радиотелефона. Слоупс повтори онова, което бе казал преди малко. Само една дума: „Излизам“. Влезе в шлюза и затвори след себе си вратата.

Ригз сърдито затрополи и излезе от командната кабина.

— Закъде ли е тръгнало това магаре! — Той се запъти към шлюза, но на вратата светеше червена лампичка, което показваше, че шлюзовата камера е отворена и че Слоупс е излязъл. — Съвсем се е побъркал — викна Ригз и грабна микрофона ми. — Слоупс! — загърмя той.

Аз бързо натиснах копчето. Зачу се гласът на Слоупс много по-спокоен и ясен, откогато и да било по-рано.

— Да, капитане?

— Връщай се назад!

— Ще опитам да отида за кристали.

— Изглежда, смъртта си търсиш. Връщай се — това е заповед!

— Извинете, капитане — лаконично отвърна Слоупс. Ние с Ригз се спогледахме изумени, но преди още разгневеният и пръскащ слюнки капитан да каже нещо, Слоупс спокойно продължи: — Имам една идея по отношение на ломотяните и само аз съм способен да я проверя.

— Ще те пречукат! — викна Ригз.

— Така и ще стане, ако не изляза прав — със спокоен глас продума Слоупс. — А сега, ако нямате нищо против, ще се изключая: трябва да помисля.

Ригз пое дълбоко въздух, но веднага забеляза, че индикаторът за радиовръзка със Слоупс на таблото мигна и угасна. Капитанът изруга.

Всички се скупчихме пред екраните, на които се виждаше как Слоупс се отдалечава от кораба.

— Само той бил способен! — прихнах аз. — Какво ли ще е това, дявол да го вземе, на което само той бил способен?

— На човешко отношение — забеляза Лорна.

Аз не разбрах какво искаше да каже.

Тя беше бледна и не откъсваше очи от екрана.

Щом ломотяните видяха Слоупс, развиха бясна дейност. Цялата тълпа се втурна напред, настъпвайки се един друг, всеки се стремеше по-скоро да стигне до него. Трима или четирима от най-бързокраките дотичаха до него, като виеха и тракаха със зъби. Изглежда, искаха да се полюбуват на безпомощността му. Тичаха наоколо му, скачаха и нареждаха с глас, като от време на време клякаха и удряха с юмруци по земята. Изведнъж един от тях грабна Слоупс, вдигна го високо над главата си и затича с него нагоре по склона. Тълпата се отдръпна да му стори място, после се юрна след него и цялата компания изчезна в синкавите хрусталаци.

— Ето ти нов начин за самоубийство! — прошепна Пурчи. Хони Лундквист захлипа.

— Това не е самоубийство — каза Лорна. — Това е убийство. И вие го убихте!

— Кой? — попитах аз. — Да не би аз?

Тя избухна.

— Да, ти! Ти и всички ние. Бедният, той никога никого не обиди. Вие се отнасяхте най-подло с него. Гаврехте се с човека без нищо да ви е сторил, просто защото беше смешен. А сега той постъпи като мъж. Като истински мъж. Готов да пожертвува живота си за онова дело, в което ние се посрамахме.

— Ако е излязъл навън, за да го убият — заяви Бети Ордуей със свойствената си желязна логика, — това не е убийство, а самоубийство. Ако го е направил, за да вземе кристали, тогава не мога да разбера какво собствено е намислил.

— А пък аз не видях да гориш от желание да му помогнеш — обръщайки се към Лорна забеляза подигравателно Хони.

— Защото досега истински не съм го познавала — засрамено каза тя и си отиде.

— Трябваше да тръгнем след него — продума Гривз. Останалите се направиха, че не го чуват.

— Каквото и да се случи, стартираме в единадесет и осемнадесет — каза Ригз и отиде в щурманската кабина.

А ние продължавахме да стоим, като избягвахме да се гледаме в очите. Мнозина мислеха: „Може би наистина не се отнесохме много

добре с него, но дявол да го вземе, всъщност нищо лошо не сме му сторили!“

Всички, струва ми се, в един и същи миг забелязахме поразени, че след три дена непрестанно ломотене и удряне в земята наоколо се бе възцарила мъртва тишина. Всеки опитваше да поведе разговор, но след две-три думи млъкваше. Може би започвахме да разбираме какво е искала да каже Лорна.

Пурчи изрази общата мисъл:

— Той не е искал да се връща на кораба. Не е искал да се връща на Земята. Навсякъде се е чувствувал чужд, защото никой не се опита да го приеме в своя кръг. Не е чудно, всичко да му е опротивяло!

През следващите десет часа едва ли бяха произнесени петдесетина думи, разбира се, като не смятаме служебните разговори.

Час и половина преди да отлетим чухме, че лomotяните се връщат.

— Пак им се е дощяло да плюскат! — каза някой.

Включих екраните. Храсталаците гъмжаха от лomotяни; те се движеха на тълпи към кораба.

— Капитане! — викнах аз. — Не е ли време да потегляме? Да им опърлим люспите.

— Затвори си устата! — възмути се Лорна. Тя говореше шепнешком, но уверен съм, че се чуваше в целия кораб. — Те носят обратно Слоупс!

Беше права! Наистина, тя беше права!

Прегърнал за шията тичащия лomotянин, леко посинял, — кислородът му вече се свършваше — и все пак усмихващ се широко, Слоупс стигна до кораба, заобиколен от стотици люспести чудовища. Лomotянинът, който го носеше, коленичи и Слоупс слезе на земята. Той махна с ръка и не по-малко от петдесетина лomotяни коленичиха и почнаха да удрят с юмруци по земята. Слоупс уморено се запъти към кораба и четирима лomotяни, които носеха на главите си по един огромен вързоп, тръгнаха след него.

— Люкът отворен ли е? — досети се да попита някой.

Проверих: беше отворен. Откъм люка допитаха глухи звуци, после сякаш нещо тежко падна. Веднага се зачу такова гръмогласно лomotене: мислехме, че ще ни се пръснат ушите. После червената лампичка угасна и забуча въздушната помпа. Най-сетне вратата се

отвори. Блъскайки се един в друг ние се спуснахме да сваляме шлема и костюма на Слоупс.

— Искам да ям — каза той, — и ужасно съм уморен. И навярно за цял живот ще остана глух.

Разтрихме го, увихме го и нахранихме с топла супа. Докато се грижехме за него, той заспа. Наближи време да стартираме. Завързахме Слоупс за койката, закрепихме четирите му вързопи, дадохме няколко леки експлозии, за да разпъдим ломотяните и се понесохме към звездите.

Във вързопите имаше осемстотин деветдесет и два великолепни кристала. На обратния път ние така се стараехме да възнаградим Слоупс за всичките му мъки, че почнахме да се ревнуваме един друг. А Слоупс работеше като бесен над кристалите. Отначало той само повтаряше, че е абсолютно необходимо да се научим да ги синтезираме. Ние му помагахме и малко по-малко узнавахме някои подробности от историята с кристалите. Колкото повече напредваше в изучаването на сложната структура на кристалите, толкова повече нови неща научавахме. И когато стигнахме на Луната, вече знаехме какво се беше случило.

— Вие имате невярна представа за ломотяните — каза Слоупс. — Хората имат един ужасен недостатък: боят се от всичко, което не разбират. Това е твърде естествено. Но защо когато срещнат странно живо същество и останат поразени от вида му, те си въобразяват, че то непременно ще ги нападне?

Представете си, че сте малко животинче, да кажем катеричка. Скрили сте се под масата, събирате трохички от бисквитите и се занимавате със своята си работа. В стаята седят петима или шестима души и един от тях разправя някаква интересна история. Най-сетне стига до солта на интригата и всички избухват в смях. А какво прави бедната катеричка? Тя чува само, че животните на масата надават страшен рев и едва не умира от страх.

Точно същото става между хората и ломотяните. Само че, в случая, за разнообразие хората са в ролята на катеричката.

Някой не се сдържа:

— Да не искаш да кажеш, че тези полугущери, полумаймуни са се присмивали на нас?

— Ето, виждате ли — продума Новият Слоупс. — Колко лесно се обиждаме! Да, аз исках именно това да кажа. Човешките същества са най-смешното нещо, което някога са виждали ломотяните. Когато излязох при тях, те ме отнесоха в селището си, извикаха всички съседи и си устройоха забавление. Каквото вършех, всичко ги забавляваше. Махна с ръка — те се кискат. Седна на земята — те примират да се смеят. Затичам, подскокна, те се превиват от смях.

Изведнъж той остави работата си и запита много искрено:

— Неприятно ви е да слушате, нали? Според вас никой няма право да се присмива на човека, така ли? Той трябва да си остане цар на Вселената, изпълнен с достойнство и сила? Непростимо е човекът да бъде смешен — освен ако той сам поиска това, нали? Тогава, позволете ми да ви кажа нещо: ломотяните събудиха в мен едно чувство, което досега никой човек не може да направи — чувството, че принадлежа към човечеството. Това, което изпитавте вие, когато ломотяните кискайки се за първи път се втурнаха към вас, аз съм изпитвал цял живот. И това повече няма да се случи. Във всеки случай, не с мен. Защото благодарение на ломотяните сега знам, че всичките вие самоуверени горделивци сте не по-малко смешни от мен.

Ломотяните са кротки и признателни същества. Случилото се ги забавляваше и те ме обсипаха с подаръци. Когато разбраха, че кристалите ми харесват, изтичаха и ми донесоха повече, отколкото можех да нося. Аз също съм им благодарен. И ще се погрижа занапред тези кристали да се произвеждат на Земята, при това толкова евтино, че да не е нужно повече да се изпрацат за тях експедиции на Венера. Нима не виждате колко важно е това? Ако човекът още веднъж се стълкнови със същества присмиващи му се, той всичките ще ги изтреби.

Ако поразмислим, може би не трябва да обявяваме Слоупс за „най-забележителната личност на века“. Може той да не поиска историята с ломотяните да стане известна на всички. А освен това е свиня — ожени се за моето момиче.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
3/1968 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.